

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 261/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. decembra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti s ručením obmedzeným M., Ruská federácia, právne zastúpenej advokátkou JUDr. M. M., B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 165/03 z 11. marca 2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti s ručením obmedzeným M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júna 2004 doručená sťažnosť spoločnosti s ručením obmedzeným M., Ruská federácia (ďalej len „sťažovateľka“), právne zastúpenej advokátkou JUDr. M. M., B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 165/03 z 11. marca 2004.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že:

«Dňa 24. januára 1997 podal sťažovateľ na Okresný súd Bratislava II (OS) návrh na nútený výkon rozhodcovského nálezu.

Dňa 19. novembra 2002 OS zamietol návrh na uznanie a nútený výkon rozhodnutia argumentujúc tým, že uznanie a výkon by boli v rozpore s verejným poriadkom Slovenskej republiky, pričom rozpor s verejným poriadkom OS vidí v tom, že rozhodcovský súd sa nedostatočne vysporiadal s námietkou povinného o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy. OS na preskúmanie veci nenariadil pojednávanie, nevyhlásil svoje uznesenie verejne a neodôvodnil riadne svoje rozhodnutie.

Dňa 13. decembra 2002 sťažovateľ podal proti uzneseniu OS odvolanie a žiadal rozhodnutie zmeniť. Argumenty sťažovateľa boli nasledovné. OS ako súd prvého stupňa rozhodol o odopretí uznania a výkonu rozhodcovského rozsudku bez vykonania akéhokoľvek dokazovania. Krajský súd v Bratislave (KS) ako súd odvolací však potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu, a to bez nariadenia pojednávania, v neprítomnosti oprávneného, a bez vykonania dokazovania. Odvolací súd dokonca išiel o niečo ďalej ako súd prvostupňový, keď použil dodatočný dôvod pre odopretie uznania rozhodcovského rozsudku, o ktorom sa prvostupňový súd vôbec nezmienil - odvolací súd poukázal na to, že sa rozhodcovské konanie uskutočnilo v neprítomnosti povinného, čo je podľa jeho názoru v rozpore s verejným poriadkom SR. Odvolací súd dospel k takému dodatočnému skutkovému zisteniu bez nariadenia pojednávania a bez vykonania dokazovania.

Dňa 31. marca 2003 KS zamietol odvolanie a potvrdil uznesenie OS. Argumenty KS boli nasledovné. OS ako súd prvého stupňa vo veci správne zistil skutkový stav, svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, správne na daný právny vzťah aplikoval Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí uzavretý dňa 10. júna 1958 v New Yorku. Nesprávne však použil ustanovenia zákona č. 218/1996 Zb. o rozhodcovskom konaní, pričom mal použiť zákon č. 244/2002 Z. z. Táto skutočnosť však podľa KS nemá vplyv na správnosť napadnutého rozhodnutia. KS nevytýčil vo veci pojednávanie, nevysporiadal sa so žiadnym argumentom uvedeným v odvolaní, nevyhlásil svoje uznesenie verejne.

Dňa 16. júla sťažovateľ podal dovolanie. Vo svojom dovolaní sťažovateľ argumentoval, že dovolanie je prípustné podľa § 237 ods. f) OSP, nakoľko postupom tak OS

ako aj KS bola sťažovateľovi ako oprávnenému odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatie možnosti konať pred OS sťažovateľ vidí v nasledujúcom:

- OS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom, nakoľko v rozpore s ustanovením § 115 OSP, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“ alebo „EDLP“) rozhodol o odmietnutí uznania a výkonu rozhodcovského rozsudku bez nariadenia pojednávania v neprítomnosti oprávneného.

- OS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom, nakoľko rozhodol o odmietnutí uznania a výkonu rozhodcovského rozsudku bez vykonania dokazovania, neposkytol oprávnenému možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam a dôkazom, z ktorých vychádzal pri rozhodovaní, neoznámil oprávnenému výsledky dokazovania, čím porušil ustanovenia § 153 ods. 1 OSP, § 122 ods. 1 OSP, § 123 OSP, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

- OS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom aj tým, že v rozpore s ustanovením § 156 ods. 1 OSP, čl. 142 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, nevyhlásil svoje rozhodnutie verejne.

- OS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom aj tým, že riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie, čím porušil ustanovenie § 157 ods. 2 OSP, § 50 ods. 3 zák. č. 244/2002 Z. z., čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Odňatie možnosti konať pred KS sťažovateľ vidí v nasledujúcom:

- KS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom, nakoľko v rozpore s ustanovením § 115 OSP, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd prijal rozhodnutie bez nariadenia pojednávania v neprítomnosti oprávneného.

- KS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom tým, že rozhodol o odvolaní a potvrdil uznesenie prvostupňového súdu bez vykonania dokazovania, neposkytol oprávnenému možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam a dôkazom, z ktorých vychádzal pri rozhodovaní, neoboznámil oprávneného s výsledkami dokazovania, čím porušil ustanovenia § 153 ods. 1 OSP, § 122 ods. 1 OSP, § 123 OSP, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 38 ods. 2 Listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

- KS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom aj tým, že v rozpore

s ustanovením § 156 ods. 1 OSP, čl. 142 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, nevyhlásil svoje rozhodnutie verejne.

- KS odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom ďalej tým, že sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal ani s jediným argumentom oprávneného, uvedeným v odvolaní, čím porušil ustanovenie § 157 ods. 2 OSP, § 50 ods. 3 zák. č. 244/2002 Z. z., čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

- KS odobral oprávnenému možnosť konať pred súdom taktiež tým, že potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, hoci postupom súdu prvého stupňa bola oprávnenému odobratá možnosť konať pred súdom.

- V prípade, ak podľa názoru KS oprávnenému podľa OSP neprislúchali vyššie uvedené práva, súd odobral oprávnenému možnosť konať pred súdom tým, že porušil ustanovenie § 109 ods. 1 písm. b) OSP, v zmysle ktorého bol povinný konanie prerušiť a postúpiť návrh Ústavnému súdu SR na zaujatie stanoviska.

Porušovateľ ako dovolací súd vydal dňa 11. marca 2004 uznesenie v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 165/03, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa. Ako dôvod odmietnutia uviedol nasledovné. Dovolanie smeruje voči rozhodnutiu o odvolaní, ktoré bolo vydané vo forme uznesenia, pričom toto uznesenie nemožno subsumovať pod žiaden z prípadov predpokladaných ustanovením § 239 ods. 2 písm. a), písm. b) a písm. c) OSP, a teda ide zrejme o prípad, kedy OSP dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

Ďalej porušovateľ s prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta OSP preskúmal ex officio otázku, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 OSP. Porušovateľ ani po tomto preskúmaní nenašiel vadu, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania v zmysle § 237, pričom sa osobitne zamerával na ustanovenie § 237 písm. f) OSP – odňatie možnosti konať pred súdom a na ustanovenie § 237 písm. g) OSP – vo veci rozhodoval vylúčený sudca.

Porušovateľ dospel k záveru, že prvostupňový súd konal v súlade so zákonom, keď nenariadil vo veci pojednávanie podľa § 253 ods. 2 OSP, nakoľko vo veciach výkonu rozhodnutia sa vždy rozhoduje uznesením (§ 254 ods. 1 OSP a § 167 a nasl. OSP). Neodôvodnenosťou konania pojednávania je podľa porušovateľa bezpredmetné i vykonanie dokazovania, oboznámenie účastníkov s jeho výsledkami a vyjadrenie sa účastníkov k tomuto dokazovaniu. Porušovateľ ďalej poukázal na to, že podľa § 168 OSP súd nie je

povinný vyhlásiť uznesenie na rozdiel od rozsudku verejne.

Prípustnosť dovolania nie je podľa porušovateľa daná ani tým, že KS ako súd odvolací sa nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia s jeho argumentmi, uvedenými v odvolaní.

Toto uznesenie porušovateľa bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa dňa 20. apríla 2004.

Proti predmetnému rozhodnutiu porušovateľa sťažovateľ podáva túto sťažnosť.»

Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 4 Cdo 165/03 z 11. marca 2004 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) tým, že:

„- odmietol zjavne prípustné dovolanie, porušil základné právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde chránené čl. 6 ods. 1 EDLP a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,

- odmietol dovolanie, ktorým sa sťažovateľ domáhal ochrany proti porušovaniu jeho práva na riadne súdne konanie garantované čl. 6 ods. 1 EDLP, čl. 38 ods. 2 Listiny, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 Ústavy, sám porušil tieto práva,

- sa riadne nevysporiadal s argumentmi sťažovateľa a riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie, porušil základné práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie chránené čl. 6 ods. 1 EDLP, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (Listiny),

- nevyhlásil svoje rozhodnutie verejne porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie chránené čl. 6 ods. 1 EDLP, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny.“

K „zjavnej prípustnosti dovolania“ a k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces v konaní pred okresným súdom a krajským súdom sťažovateľka uviedla nasledovné:

«4. 1. Dôvody prípustnosti dovolania uplatnené sťažovateľom v dovolaní

Vo svojom dovolaní zo dňa 16. júla 2003 sťažovateľ argumentoval, že dovolanie je prípustné podľa § 237 ods. f) OSP, nakoľko postupom tak OS ako aj KS bola sťažovateľovi ako oprávnenému odňatá možnosť konať pred súdom.

4. 2. K definícii „odňatie možnosti konať pred súdom“ v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP

Z rozhodovacej praxe NS SR vyplýva, že:

„Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Pritom však nie je rozhodujúce, či bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom postupom odvolacieho alebo prvostupňového súdu. Právom každého účastníka je, aby jeho vec súd prejednával v jeho prítomnosti a aby mu súd poskytol dostatočný časový priestor na prípravu pojednávania“.

Z tejto definície vychádzal aj samotný porušovateľ (por. str. 4 odsek 3 Uznesenia 4 Cdo 165/03).

„Účastníkovi konania, ktorému bolo odopreté právo na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci, bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“.

4. 3. Vady vytykané sťažovateľom ako vady v zmysle § 237 písm. f)

Vo svojom rozhodnutí porušovateľ dokonca sám nepriamo uznal, že v podstate všetky vady vytykané sťažovateľom (nenariadenie pojednávania, rozhodnutie bez vykonania dokazovania, neposkytnutie oprávnenému možnosti vyjadriť sa k skutočnostiam a dôkazom, z ktorých súd vychádzal pri rozhodovaní, neoznámenie oprávnenému výsledkov dokazovania) sú v zásade odňatím práva účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP (por. Uznesenie 4 Cdo 165/03, str. 4).

4. 4. K jednotlivým vadám konania pred OS a KS vytykaným sťažovateľom v dovolaní

4. 4. 1. K povinnosti súdov nariadiť pojednávanie a konať v prítomnosti účastníka

(i) K povinnosti OS nariadiť pojednávanie a konať v prítomnosti sťažovateľa:

Porušovateľ v odôvodnení svojho rozhodnutia založil svoj názor, že OS konal v súlade so zákonom, keď nenariadil pojednávanie, na poznatku, že OS postupoval v súlade s § 253 ods. 2 OSP, 254 ods. 1 OSP a § 167 a nasl. OSP.»

Rozhodnutie je podľa názoru sťažovateľky v tejto časti arbitrárne, ničím nepodložené a nesúladne s nasledovnými právnymi normami: čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ustanoveniami § 115 ods. 1, § 116 ods. 1, § 118 ods. 1 a 3, § 122 ods. 1, § 123, § 167 ods. 2, § 253 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku

(ďalej len „OSP“), čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy.

„Povinnosť súdov vykladať zákony v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi bola jednoznačne potvrdená aj rozhodovacou praxou Ústavného súdu SR. Vo viacerých svojich rozhodnutiach Ústavný súd konštatoval, že rešpektovanie príkazu ústavnej normy (rozumej čl. 46 ústavy) je o. i. možné dosiahnuť výkladom zákonného predpisu týkajúceho sa rozhodovacej činnosti súdu ústavne súladným spôsobom. V situácii, keď ustanovenie právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladným a druhý ústavne nesúladným spôsobom), má prioritu jeho výklad ústavne súladným spôsobom. Pre súdy táto povinnosť vyplýva celkom jednoznačne z čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy. Keďže podľa čl. 144 ods. 2 ústavy môžu súdy namietať nesúlad všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou, sú tým viac zaviazané k ústavne súladnému výkladu každého zákona týkajúceho sa ich rozhodovacej činnosti. Táto povinnosť súdu zodpovedá ústavne garantovanému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (por. II. ÚS 81/04, III. ÚS 138/03, II. ÚS 236/02, ÚS 50/01).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa predovšetkým zoberal do úvahy, že tento namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko závažné, že pri jeho výklade neprichádzajú do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie. Podľa právneho názoru ústavného súdu preto ústavne súladný výklad zákonov týkajúcich sa rozhodovacej činnosti súdov predstavuje neoddeliteľnú súčasť ich rozhodovacej činnosti a ako taký jedine zodpovedá základnému právu každého na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy (I. ÚS 24/00).

Zmyslom inštitútu pojednávania v občianskom súdnom konaní je, aby sa zabezpečila zásada verejnosti a ústnosti súdneho konania, právo účastníka súdneho konania byť prítomný na konaní a osobne a ústne predniesť svoju záležitosť, právo na kontradiktórne prejednanie a právo na spravodlivé konanie v užšom slova zmysle. To, že tieto zásady a práva patria medzi elementárne garancie spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny, je nesporné. K tejto otázke existuje množstvo rozhodnutí ako Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len

„ESLP“), tak aj Ústavného súdu SR. Ako príklad možno uviesť rozhodnutie ESLP vo veciach *Fredin v. Švédsko* a *Stallinger a Kuso v. Rakúsko*.

Rozhodovanie súdu o nariadení výkonu rozhodnutia slovenského súdu a rozhodovanie o nariadení výkonu cudzieho rozhodcovského rozsudku sa podstatne odlišujú. Pri nariadení výkonu rozhodnutia slovenského súdu súd spravidla nie je konfrontovaný so spornými skutočnosťami, preto ani nemusí vykonávať dokazovanie, a teda v zásade ani nariaďovať pojednávanie. Rozhodovanie súdu o nariadení výkonu cudzieho rozhodcovského rozsudku sa však od skôr menovaného rozhodovania odlišuje tým, že súd, ktorý rozhoduje o nariadení výkonu cudzieho rozhodcovského rozsudku, musí najprv rozhodnúť o jeho uznaní.

Konanie o výkone cudzieho rozhodcovského rozsudku, resp. konanie o odopretí uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku je konaním vykazujúcim osobitné prvky, ktoré ho odlišujú od všeobecného konania o nariadení núteného výkonu rozhodnutia podľa šiestej časti OSP. Uznanie cudzieho rozhodcovského rozsudku sa v zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z. síce nevyslovuje osobitným rozhodnutím a cudzí rozhodcovský rozsudok je uznaný tým, že súd, ktorý je príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu, naň prihliadne, ako keby išlo o tuzemský rozhodcovský rozsudok, odmietnutie uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku však súd v zmysle ustanovenia § 50 ods. 3 zák. č. 244/2002 Z. z. musí vysloviť osobitným výrokom.

Osobitná povaha konania o odmietnutí uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku sa vysvetľuje tým, že pred rozhodnutím o tom, či existujú dôvody pre odopretie uznania a výkonu rozhodcovského rozsudku, sa súd musí vysporiadať so sporným skutkovým stavom. Jedná sa o otázky, ktoré sú ako skutkovo, tak aj právne veľmi zložité a vyžadujú vykonanie veľmi náročného dokazovania.

Odopretím uznania cudzieho rozhodcovského nálezu sa výrazným spôsobom zasahuje do práv oprávneného.

Rozhodnutie o odopretí uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku je teda vo svojej podstate rozhodnutím vo veci samej. Na konanie o odopretí uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku sa preto majú aplikovať v celom rozsahu ustanovenia o konaní vo veci samej podľa tretej časti OSP a na uznesenie o odopretí uznania cudzieho rozhodcovského rozsudku sa majú v podstate v celom rozsahu aplikovať ustanovenia § 152

a nasl. OSP o rozsudku.

S prihliadnutím na takúto povahu rozhodnutia o odmietnutí uznania cudzieho rozhodcovského nálezu bol súd viazaný povinnosťou vykladať ustanovenia OSP (a teda aj § 253 ods. 2) v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi, a preto bol OS jednoznačne povinný konať v prítomnosti sťažovateľa na vytýčenom pojednávaní.

K takému záveru mal OS dospieť aj výkladom iných ustanovení OSP (podľa § 253 ods. 2 je súd povinný nariadiť pojednávanie, ak to vyžaduje zákon). Závery, na ktorých OS založil svoje rozhodnutie (rozhodcovský súd sa nedostatočne venoval argumentom povinného o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy), sú skutkovými závermi. Ku skutkovým záverom súd môže dospieť jedine na základe vykonaného dokazovania. Podľa § 122 ods. 1 OSP sa dokazovanie vykonáva výlučne na pojednávaní. Žiadne ustanovenie OSP neupravuje, že v konaní o výkon rozhodnutia podľa šiestej časti OSP sa dokazovanie môže uskutočniť mimo pojednávania.

Záver, že súd rozhodujúci o uznaní a výkone cudzieho rozhodcovského rozhodnutia je povinný nariadiť pojednávanie, vyplýva aj z ustanovenia § 68e zák. č. 97/1963 Zb. Aj keď predmetné ustanovenie nebolo účinné v čase prijatia rozhodnutia OS, jeho formulácia jednoznačne nasvedčuje tomu, že pre zákonodarcu bol samozrejmosťou záver, že v konaní o uznaní cudzieho rozhodnutia sa pojednávanie podľa dovedy platného zákonného rámca muselo nariaďovať. V rámci novely ZMPS sa zákonodarca preto logicky obmedzil na úpravu, kedy sa pojednávanie nariaďovať nemusí.“

K povinnosti krajského súdu nariadiť pojednávanie a konať v prítomnosti sťažovateľky, táto vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla nasledovné argumenty:

„Porušovateľ v odôvodnení svojho rozhodnutia založil svoj názor, že KS konal v súlade so zákonom, keď nenariadil pojednávanie, na poznatku, že KS postupoval v súlade s § 214 ods. 2 písm. c) OSP.

Je pravdou, že v zmysle § 214 ods. 2 písm. c) OSP pojednávanie netreba nariaďovať. Na druhej strane z ustálenej judikatúry vyplýva, že zákon dovoľuje odvolaciemu súdu nariadiť pojednávanie aj v prípadoch uvedených v § 214 ods. 2 OSP, ak to považuje vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu za potrebné.

S prihliadnutím na povinnosť vykladať zákony v súlade s ústavou a medzinárodnými

dohovormi o ľudských právach je možné urobiť záver, že odvolací súd je dokonca povinný nariadiť pojednávanie aj vtedy, ak odvolanie smeruje voči uzneseniu, ak je to nevyhnutné z hľadiska rešpektovania základných práv účastníka konania na spravodlivé súdne konanie.

Z ustálenej judikatúry ESLP vyplýva, že základné záruky spravodlivého procesu musia byť bezpochyby zabezpečené aj pred odvolacími súdmi. Ochrana poskytovaná článkom 6 Dohovoru nekončí rozsudkom súdu prvého stupňa. Podľa judikatúry ESLP štát, ktorý zriadil odvolacie súdy, je povinný dbať na to, aby stranám boli pred nimi poskytnuté základné záruky. Odmietnutie verejného pojednávania na odvolacom súde je v každom prípade vylúčené, ak sa odvolací súd neobmedzuje len na právne posúdenie veci, ale zisťuje skutkový stav veci.

V konkrétnom prípade sťažovateľ v odvolaní namietal správnosť skutkových zistení OS. KS bol teda povinný na preskúmanie správnosti skutkových zistení OS nariadiť pojednávanie. KS v svojich skutkových zisteniach išiel dokonca o niečo ďalej ako OS, keď použil dodatočný dôvod pre odopretie uznania rozhodcovského rozsudku, o ktorom sa prvostupňový súd vôbec nezmienal – KS poukázal na to, že sa rozhodcovské konanie uskutočnilo v neprítomnosti povinného, čo je podľa jeho názoru v rozpore s verejným poriadkom SR. Odvolací súd dospel k takému dodatočnému skutkovému zisteniu bez nariadenia pojednávania v neprítomnosti sťažovateľa.

Používajúc rovnakú argumentáciu, ktorú sťažovateľ uviedol v bode (i), sťažovateľ považuje za preukázané, že berúc do úvahy povahu konania o uznanie cudzieho rozhodcovského rozsudku a následky, ktoré sa spájajú s prípadným odopretím uznania tohto rozsudku a prihliadajúc na povinnosť súdu vykladať § 214 ods. 2 písm. c) OSP v súlade s ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, bol KS povinný na preskúmanie odvolania sťažovateľa nariadiť pojednávanie.“

Sťažovateľka k odopretiu možnosti konať pred súdom - porušeniu jej práva na riadne dokazovanie a „riadnu obhajobu“ uviedla:

«(i) Konanie pred OS

Porušovateľ sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal s námietkou sťažovateľa tak, že uviedol: „Keďže vo veci nebolo nariadené pojednávanie, dôvodná nie je ani námietka oprávneného, týkajúca sa nevykonania a neoboznámenie ho s jeho výsledkami ako aj

neumožnenie vyjadriť sa ku skutočnostiam a dôkazom, z ktorých súd pri svojom rozhodovaní vychádzal. Porušovateľ ďalej konštatuje, že sťažovateľ mal právo oboznámiť sa so spisom, čo aj využíval.

Rozhodnutie je podľa názoru sťažovateľa v tejto časti arbitrárne, odôvodnenie nie je ničím podložené, a teda v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Podľa § 153 ods. 1 OSP, súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti.

Podľa § 122 ods. 1 OSP sa dokazovanie vykonáva výlučne na pojednávaní.

Podľa § 118 OSP majú účastníci právo na záver zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

Všetky tieto práva účastník konania vykonáva na pojednávaní.

OS nielenže nenariadil pojednávanie (čo znamená, že už z tohto dôvodu rozhodol bez riadneho dokazovania a bez toho, aby rešpektoval základné práva účastníkov), ale dospel k skutkovým záverom bez toho, aby vykonal akékoľvek dokazovanie ktoré by preukazovalo správnosť jeho skutkových záverov. Argument, na ktorom je založené rozhodnutie OS o odmietnutí uznania rozhodcovského nálezu, konkrétne, že rozhodcovský súd sa nedostatočne vysporiadal s argumentáciou povinného o neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, nebol nikdy predtým v konaní pred OS použitý a sťažovateľovi nebolo nikdy umožnené, aby sa vyjadril k tomuto skutkovému záveru a k jeho právnej relevantnosti.

Je správne konštatovanie porušovateľa, že tieto práva sťažovateľa nemohli byť rešpektované už kvôli tomu, že vo veci nebolo nariadené pojednávanie. To však nič nemení na skutočnosti, že tieto práva sťažovateľa porušené boli, a to bez ohľadu na to, či pojednávanie bolo alebo nebolo nariadené. Ako sťažovateľ podrobne vysvetlil vyššie, samotným nenariadením pojednávania OS porušil práva sťažovateľa.

Argument porušovateľa, že základné práva sťažovateľa boli zabezpečené tým, že sťažovateľ využíval právo na nahliadnutie do spisov, nie je na mieste. Občianske súdne konanie je ovládané zásadou ústnosti a bezprostrednosti. Občianske súdne konanie nie je inkvizičným konaním.

(ii) Konanie pred KS

K spôsobu vykonania dokazovania a obsahu práva účastníkov konania na riadnu

obhajobu sťažovateľ odkazuje na argumentáciu použitú (v bode ii). Všetky tieto práva sa majú rešpektovať aj v konaní pred odvolacím súdom.

KS v svojich skutkových zisteniach a právnych záveroch išiel dokonca o niečo ďalej ako OS, keď použil dodatočný dôvod pre odopretie uznania rozhodcovského rozsudku, o ktorom sa prvostupňový súd vôbec nezmienil - odvolací súd poukázal na to, že sa rozhodcovské konanie uskutočnilo v neprítomnosti povinného, čo je podľa jeho názoru v rozpore s verejným poriadkom SR. Takýto argument v konaní predtým nebol použitý. KS teda založil svoje rozhodnutie na argumente bez toho, aby umožnil sťažovateľovi vyjadriť sa k správnosti skutkových zistení a právnych záverov.»

K odňatiu možnosti konať pred súdom – opomenutiu vyhlásiť rozhodnutie verejne sťažovateľka uviedla, že:

«(i) Konanie pred OS

Porušovateľ sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal s námietkou sťažovateľa takto: „Je potrebné poukázať na to, že ustanovenia procesného predpisu, upravujúce vyhlasovanie uznesenia (§ 168 O. s. p.), na rozdiel od rozsudku (§ 156 ods. 1 O. s. p. v znení do 1. septembra 2003), nezaväzujú súdy vyhlasovať aj tieto verejne a obsah jeho písomného vyhotovenia, vyplývajúci z ustanovenia § 169 O. s. p., nie je taký rozsiahly, ako pri rozsudkoch (§ 157 O. s. p. v znení do 1. septembra 2003)“.

Rozhodnutie je podľa názoru sťažovateľa v tejto časti arbitrárne, odôvodnenie nie je ničím podložené a teda je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Podľa čl. 142 ods. 3 Ústavy SR sa rozsudky vyhlasujú v mene Slovenskej republiky verejne.

Podľa čl. 6 EDLP sa rozsudok vyhlasuje verejne.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva jednoznačne vyplýva, že pod pojmom „rozsudok“ sa nerozumie len určitá konkrétna forma rozhodnutia podľa vnútroštátneho práva, ale každé rozhodnutie vo veci samej, nech už je jeho forma vo vnútroštátnom práve akákoľvek.

Podľa § 156 ods. 1 OSP sa rozsudky vyhlasujú verejne.

Podľa § 167 ods. 2 OSP sa na uznesenia použijú primerane ustanovenia OSP o rozsudkoch.

Žiadne ustanovenie OSP nezakazuje a nikdy nezakazovalo, aby súd vyhlásil uznesenie verejne. Ba navyše z rozhodovacej praxe Ústavného súdu jednoznačne vyplýva, že súdy musia vyhlásiť rozhodnutia verejne aj vtedy, ak sa vo veci nenariad'ovalo pojednávanie.

Berúc do úvahy skutočnosť, že svojim uznesením OS rozhodol vo veci samej (k argumentácii, prečo predmetné uznesenia je potrebné považovať za rozhodnutie vo veci samej, por. vyššie) ako aj s prihliadnutím na to, že súd je povinný vykladať ustanovenia OSP v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, bol OS povinný vyhlásiť uznesenie verejne.

(ii) Konanie pred KS

KS bol povinný vyhlásiť svoje rozhodnutie verejne pri použití rovnakej argumentácie ako v bode (i).»

Sťažovateľka k odňatiu možnosti konať pred súdom - opomenutiu riadne odôvodniť rozhodnutie a vysporiadať sa s jej argumentmi uviedla nasledovné:

«(i) Konanie pred OS

Sťažovateľ nesúhlasí s názorom porušovateľa, že opomenutie súdov zákonným a ústavne konformným spôsobom vysporiadať sa s argumentmi sťažovateľa nie je dôvodom dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Tento svoj názor porušovateľ bližšie neodôvodnil.

OSP na viacerých miestach garantuje účastníkom súdneho konania právo vyjadriť sa ku všetkým skutkovým a právnym otázkam. Korelátom tohto práva je samozrejme povinnosť súdov sa riadne vysporiadať s argumentmi účastníkov konania.

Podľa § 169 OSP sa v písomnom vyhotovení uznesenia uvedie medzi iným aj odôvodnenie.

Podľa § 167 ods. 2 OSP sa na uznesenia použijú primerane ustanovenia OSP o rozsudkoch.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku (a teda aj uznesenia - pozn. sťažovateľa) súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie

navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Samotný porušovateľ definoval „odňatie možnosti konať pred súdom“ ako dôvod dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP ako taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (por. str. 4 ods. 3 Uznesenia 4 Cdo 165/03).

Právo sťažovateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia je jednoznačne takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Jedným z dôvodov, prečo právo sťažovateľa je takým právom, je to, že súd je povinný odôvodniť svoje rozhodnutie aj v rámci verejného vyhlásenia rozhodnutia. Práve prítomnosť verejnosti a prítomnosť účastníkov konania je jednou zo záruk, že odôvodnenie rozhodnutia súdu nebude svojvoľným a arbitrárnym.

(ii) Konanie pred KS

Vo svojom rozhodnutí sa KS nevysporiadal ani s jedným argumentom sťažovateľa uvedeným v odvolaní, čím jednoznačne porušil jeho právo na riadne odôvodnenie

rozhodnutia.

K odôvodneniu, prečo pochybenie KS je vadou konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP por. argumentáciu uvedenú pod bodom (i).»

Sťažovateľka k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie a k opomenutiu porušovateľa riadne odôvodniť svoje rozhodnutie a vysporiadať sa s argumentmi sťažovateľky uvedenými v dovolaní uviedla, že:

„V dovolaní sťažovateľ uviedol podrobné argumenty, prečo mu postupom OS a KS bola odňatá možnosť konať pred súdom a prečo sú tieto pochybenia súdov dôvodom prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP. Sťažovateľ sa vyjadril najmä k povinnosti súdov vykladať OSP v súlade s ústavou a zaujal stanovisko, ako sa príslušné ustanovenia OSP mali podľa jeho názoru vykladať v konkrétnom prípade.

Najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal v podstate ani s jedným argumentom sťažovateľa.“

Sťažovateľka k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie a k opomenutiu porušovateľa vyhlásiť svoje rozhodnutie verejne uviedla, že:

„Sťažovateľ podrobne vysvetlil vyššie, prečo uznesenie OS bolo rozhodnutím vo veci samej.

Táto povaha predmetného uznesenia ovplyvňuje aj ďalšie konania o odvolaní a dovolaní a znamená, že aj uznesenie NS SR o dovolaní sa malo vyhlásiť verejne.

V tejto súvislosti sťažovateľka odkazuje na už uvedenú argumentáciu.

Sťažovateľka, odvolávajúc sa na skutkový a právny stav opísaný v tejto sťažnosti, považuje za preukázané, že:

„- tým, že NS SR odmietol zjavne prípustné dovolanie, porušil základné právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde chránené čl. 6 ods. 1 EDLP a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,

- odmietol dovolanie, ktorým sa sťažovateľ domáhal ochrany proti porušovaniu jeho práva na riadne súdne konanie garantované čl. 6 ods. EDLP, čl. 38 ods. 2 Listiny, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 Ústavy SR, sám porušil tieto práva,

- tým, že NS SR sa riadne nevysporiadal s argumentmi sťažovateľa a riadne

neodôvodnil svoje rozhodnutie, porušil základné práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie chránené čl. 6 ods. 1 EDLP, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny,

- tým, že NS SR nevyhlásil svoje rozhodnutie verejne porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie chránené čl. 6 ods. 1 EDLP, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 3 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny.“

Vychádzajúc z vyššie uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nálezh:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. marca 2004, sp. zn. 4 Cdo 165/03 bolo porušené základné právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 142 ods. 3 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. marca 2004, sp. zn. 4 Cdo 165/03 sa ruší.

Vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, v ktorom je Najvyšší súd Slovenskej republiky viazaný právnym názorom Ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...). Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 142 ods. 3 ústavy rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru, v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 142 ods. 3 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 165/03 z 11. marca 2004.

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených s siedmym oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (mutatis mutandis I. ÚS 56/01).

Podľa svojej ustálenej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by

uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok ESĽP z 28. októbra 1998).

Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že:

„V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 O. s. p.), alebo uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd buď v ňom vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide po právnej stránke o rozhodnutie zásadného významu [§ 239 ods. 2 písm. a) O. s. p.] alebo ak b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia [§ 239 ods. 2 písm. b) O. s. p.] alebo ak c) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia podľa § 268 ods. 1 písm. g) a h) [§ 239 ods. 2 písm. c) O. s. p.]

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených uznesení (v danom prípade uznesením odvolacieho súdu bolo potvrdené

uznesenie, ktorým bol návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia zamietnutý), je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na oprávneným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať [§ 237 písm. f) O. s. p.], a že vo veci rozhodoval vylúčený sudca [§ 237 písm. g) O. s. p.].

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1) odňatie možnosti konať pred súdom, 2) to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3) možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f) O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o návrhu oprávneného na nariadenie výkonu rozhodnutia postupoval v súlade s ustanoveniami šiestej časti, prvej hlavy O. s. p., ktoré upravujú nariadenie a uskutočnenie výkonu rozhodnutia (§ 251 a nasl. O. s. p.).

Postup súdu prvého stupňa, ktorý vo veci rozhodoval bez nariadenia pojednávania vyplýva z ustanovenia § 253 ods. 2 O. s. p. Podľa citovaného zákonného ustanovenia predseda senátu nariadi pojednávanie, len ak to považuje za potrebné alebo ak to ustanovuje zákon. Zákon ustanovuje, že vo veciach výkonu rozhodnutia sa rozhoduje vždy uznesením (§ 254 ods. 1 O. s. p.), na ktoré sa vzťahujú ustanovenia § 167 a nasl. O. s. p. Z dôvodu, že súd prvého stupňa nenariadil vo veci pojednávanie, neodňal oprávnenému možnosť konať pred súdom v zmysle citovaného ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Zo žiadneho procesného ustanovenia totiž nevyplýva právo oprávneného, aby na jeho návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia nariadil súd prvého stupňa pojednávanie.

Keďže vo veci nebolo nariadené pojednávanie, dôvodná nie je ani námietka oprávneného, týkajúca sa nevykonania dokazovania a neoboznámenie ho s jeho výsledkami ako aj neumožnenie vyjadriť sa k skutočnostiam a dôkazom, z ktorých súd pri svojom rozhodovaní vychádzal. Do spisu mohol oprávnený (jeho právna zástupkyňa) nahliadnuť a mal možnosť písomne sa v konaní vyjadriť, ktoré oprávnenia v priebehu konania využíval.

Potrebné je poukázať na to, že ustanovenia procesného predpisu, upravujúce vyhlasovanie uznesenia (§ 168 O. s. p.), na rozdiel od rozsudku (§ 156 ods. 1 O. s. p. v znení do 1. septembra 2003), nezaväzujú súdy vyhlasovať aj tieto verejne a obsah jeho písomného vyhotovenia, vyplývajúci z ustanovenia § 169 O. s. p., nie je taký rozsiahly, ako pri rozsudkoch (§ 157 O. s. p. v znení do 1. septembra 2003).

To, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., avšak len v prípade, ak prípustnosť dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku, je daná ustanoveniami § 236 až § 239 O. s. p. Skutočnosť, že by napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj prípadne spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, samo osebe nezakladá

prípustnosť dovolania proti takémuto rozhodnutiu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil pochybenia, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p., ani v procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorý vo veci rozhodol v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 písm. c) O. s. p. bez nariadenia pojednávania. Prípustnosť dovolania nie je daná ani tým, že podľa názoru oprávneného sa odvolací súd nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia s jeho argumentmi, uvádzanými v odvolaní.

Z uvedeného vyplýva, že takýmto postupom súdu, ktorý bol v súlade so zákonom, nedošlo k porušeniu procesných práv oprávneného priznaných mu zákonom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

So zreteľom na oprávneným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral aj na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci rozhodoval vylúčený sudca [§ 237 písm. g) O. s. p.]. (...)

Z obsahu dovolania oprávneného je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. g) O. s. p. vyvodzuje z existencie iného ako jasne a zreteľne preukázateľného (napr. príbuzenského) vzťahu sudcu k veci, účastníkom konania alebo ich právnym zástupcom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že takýto vzťah je potrebné posudzovať pre účely vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci aj z objektívneho hľadiska, ktoré umožňuje zistiť, či v prejednávanej veci sú dané dostatočné záruky pre vylúčenie všetkých legitímnych pochybností o nezaujatosti a nestrannosti konajúceho sudcu. Rozhodujúce je pritom to, či možno predpokladať obavy účastníka konania za objektívne oprávnené a či sa nejedná len o subjektívne pocity toho, kto zaujatost' sudcu namieta. Musí ísť o také pochybnosti, ktoré vo všeobecnosti (objektívne), môžu mať so zreteľom na všetky okolnosti vonkajšieho vzťahu sudcu k veci, účastníkom konania alebo ich zástupcom (spôsob, forma, intenzita, miesto, čas a pod.) právnu relevanciu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že oprávnený neuviedol žiadny zákonom uznaný dôvod zaujatosti, na základe ktorého by sa mohla spochybniť nezaujatost' sudkyne Mgr. D. K., ako aj sudcov odvolacieho súdu, ktorí rozhodovali o odvolacom konaní. Subjektívny pocit účastníka konania, nepodložený objektívne existujúcimi skutočnosťami významnými z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p. je na vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nepostačujúci.

Dôvodnosť námietky zaujatosti nezakladá sama osebe ani tá skutočnosť, že účastník konania nesúhlasí s postupom súdu, ako aj s rozhodnutím o veci. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko účastníka konania, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nekoná a nerozhoduje podľa jeho predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na tú skutočnosť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že neprípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) O. s. p. z dôvodu, že rozhodovali vylúčení sudcovia, nie je daný.

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O. s. p., ani z ustanovenia § 237 písm. f.) g) O. s. p. a iné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie oprávneného v súlade s § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 4 O. s. p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým uznesením odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti“.

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, najvyšší súd na všetky zásadné námietky sťažovateľky zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci, ale aj ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať dovolanie sťažovateľky za neprípustné, najvyšší súd preskúmal prípadné procesné vady napadnutého rozhodnutia uvedené v § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), preskúmal, či vo veci nerozhodoval vylúčený sudca, relevantne

posúdil ustanovenia procesného predpisu upravujúce vyhlasovanie uznesenia a ostatné námietky sťažovateľky. Najvyšší súd sa okrem iného „osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať [§ 237 písm. f) O. s. p.]“, a treba dodať, že pri interpretácii pojmu „odňatie možnosti konať pred súdom“ plne rešpektoval výklad ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04), ale i judikatúru najvyššieho súdu (napr. 5 Cdo 102/01 z 27. septembra 2001), a teda tým posilnil aj princíp právnej istoty ako jednej z obsahových náležitostí právneho štátu.

V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným, aj keď rozsiahla právna argumentácia sťažovateľky je vo viacerých aspektoch náležitá. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu, ktorý prijíma aj stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ ide o povahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd konštatuje, že uznesenie súdu o odmietnutí dovolania z dôvodov jeho neprípustnosti treba považovať za rozhodnutie deklaratórnej povahy, ktoré autoritatívne konštatuje neexistenciu práva – v danom prípade práva podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu

odvolacieho súdu. Najvyšší súd teda v danom prípade nerozhodoval vo veci samej, ale rozhodol uznesením o podmienkach konania (§ 167 ods. 1 OSP), preto najvyšší súd nepochybil ani v tom, že „nevyhlásil svoje rozhodnutie verejne“, tak ako sa toho dovoľávala sťažovateľka.

Nad rámec uvedeného ústavný súd – bez toho, že by posudzoval skutkové závery všeobecných súdov – ku sťažovateľkou v sťažnosti uvedenej námietke, že krajský súd v danej veci „použil dodatočný dôvod pre odopretie uznania rozhodcovského rozsudku, o ktorom sa prvostupňový súd vôbec nezmienal,“ a už aj preto jej mala byť daná možnosť vyjadriť sa k tejto záležitosti pri nariadenom ústnom pojednávaní, poznamenáva, že už uznesenie okresného súdu sp. zn. Eb 96/97 z 19. novembra 2002 na str. 3 v tomto zmysle „zmienu“, ku ktorej sa sťažovateľka mala možnosť vyjadriť, napr. vo svojom odvolaní proti uvedenému rozhodnutiu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2005